

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

ASUPRA CELOR DOUA SCRISORI

• Farul urmărind cu stăruință cauza revendicării drepturilor Dobrogei conține în ultimul număr două scrisori.

Cea dintâi e a d-lui Pariano, care poartă netăgăduit marca de fabrică; numai castelanul de la Hasancea, acel care acum câte-va zile a fost obiectul unei deliberațiuni a tribunalului local pentru bătaia primarului de la Omurcea, putea pune pe hârtie, că fapta eu care se fălește mai mult Societatea Agrară din Constanța este de a fi gonit din sînul ei pe d-nul P. Grigorescu.

Lăudabilă și admirabilă activitate! Ați ajuns culmea!

Deacum vă puteți coborî... spre noi popasuri de câte 5—6 ani... și apoi să reîncepeți, la vre-o altă ocazie spre culmi și mai înalte, și mai falnice!

Ceealaltă scrisoare, calificată deschisă, este semnată de d-l M. Koiciu.

Aci se schimbă sosoteala, căci ori-cât de iscălită și ori-cât de deschisă ar fi această epistolă, ea este o simplă anonimă.

În adevăr, ori-cât de mare ar fi naivitatea abonaților cetitori ai Farului, ea nu merge până acolo încât să creadă că un agramat ca fostul și în vecei de pomîna primar al Constanței, pe acela care abia știe să-și iscălească numele, ar fi în stare să scrie, necum să compună, bucata de proză a cărei paternitate o revendică.

Așa dar nu vom răspunde d-lui

Koiciu ei autorului, care luând pe d-l Koiciu ca paravan, a înșirat o sumă de afirmațiuni neesacte, care pentru edificarea publicului merită să fie relatate.

Prin disa epistolă se afirmă că: d-l Koiciu ar fi făcut *Spitalul, localurile școalelor de băieți și fete, palatul primăriei, al doilea pavilion al spitalului, cazino comunal, planul aducerii apei, băile și liniile de garaj la noile magazii*. Câte afirmări atâtea neesactități. Toate aceste lucrări, cu angajamente luate, cu planuri făcute și fonduri asigurate, printr'un împrumut de 300,000 lei, erau crite de alții, între cari de predecesorul d-sale d-l Panait Holban încă de la 1886, cărora în cea mai bună parte le-a dat curs d. Belcie, în primăvara anului 1892, care a adus pe Moulan, și între altele a încheiat licitațiile pentru spital și școala Principele Ferdinand, la Martie și Aprilie 1892; Koiciu iscăbind numai contractele pentru aceste lucrări în Iunie și prezidând la facerea lor: prin urmare aceste lucrări nu aparțin vredniciei lui gospodăricești.

D-l Koiciu, în schimbul bugetului său, pe care îl ridicase pe anul 1894/95 la 895,379.30 lei, din lei 648,799.33 cât era pe anul precedent și ceialaltă, n'a făcut ca lucrări de edilitate, din cele enumerate prin disa epistolă, de cât: *rezervorul de apă, pentru udatul străzilor (din dosul Berăriei centrale) localul (cărciuma) de la obor, grila-iul de fier (cu stâlpi de lemn) și chioșcurile de la bulevard (două, unul de lemn și altul de fier, să apere de arșița soarelui!)*

Aci e mărginită toată activitatea sa, din toate îmbunătățirile făgăduite prin programul în virtutea căruia a fost ales în două rânduri la comună.

Mărturisească orășenii Constanței că aceasta e *prea puțin*, în raport cu sporul anual de 246,580 lei al bugetului, pentru care a urcat la maximum toate taxele de accis. Mărturisească acei în mijlocul cărora e grupat, dacă a ceasta nu e *puțin* comparativ cu averea de sute de mii de lei cu care a ieșit de la comună!

Dar pe lângă înșirarea faptelor a căror realitate am arătat-o mai sus, reiese foarte clar și un ponos, acela că nu s'a făcut mai multe invitațiuni la banchetul dat cu ocaziunea punerii petrei fundamentale a palatului administrativ și bulevard.

Evident că atât prefectura cât și primăria ar fi dorit să invite cât mai mulți cetățeni la acest banchet, și că prefectul și primarul ar fi fost foarte bucuroși a avea împrejurul lor o adunare cât de numeroasă. Din nenorocire împrejurările au fost așa în cât nu se puteau satisface toate dorințele în acea epocă a anului, în care Constanța era plină de lume streină; nu era disponibilă nici sala vreunui hotel, nici salonul Cazinului Comunal; în cât banchetul a trebuit să fie dat pe bordul vasului *Principesa Maria*, în a cărui sufragerie nu se pot așeza la masă de cât 51 persoane.

Locurile disponibile au fost împărțite între persoanele oficiale: miniștrii, membrii ai Parlamentu-

lui cari votează legile menite a înfrumuseța Constanța, officerii superiori ai garnizónel, magistrații și capi de serviciu din localitate; județul și comuna a fost de altmintrenea reprezentate prin chemarea la masa prezidată de d-l Ministru Președinte al Consiliului ai tuturor membrilor din consiliul comunal și județian.

Vor fi de altmintrenea numeroase alte ocazii, pentru a se face o cât de largă parte și persoanelor notabile din oraș la asemenea praznice, căci ori-cât de displicut ar putea fi aceasta pentru unii din redactorii *Farului*, de-acum înainte solemnitățile inaugurale se vor ține lanț, și nu tot-deauna ele vor coincide cu aglomerările sezonistilor în Constanța.

Un singur lucru însă nu se va putea face, și aceasta este de a se invita la un banchet oficial pe pretențiosul iscalit al scrisoarei deschise. Motivul acestei escluderi este că d-l M. Koiciu este desqualificat, d-sa a eșit cu alaiu de la comună; d-sa a fost destituit din funcțiunea de primar prin Decret Regal, pe motivele de: *acte arbitrare, dovețile pipăite de nepricepere și rea credință, precum și persistența culpabilă de a nu face nimic pentru înfrumusețarea și propășirea orașului*.

Ori, respectul elementar ce se datorește unui asemenea decret va împedeca pe ori-ce administrație care se respectă, de a pofti la masă, alături cu Consilierii Tronului, pe un domn a cărui activitate a dat ocaziune unui asemenea stigma.

E timpul ca și la noi în Dobrogea să se dea o sancțiune actelor autorităților superioare și să se știe că fie-care are să fie răsplătit după faptele sale.

De altmintrenea, pentru ca să re-împrospetăm memoria foarte scurtă, se vede, a d-lui M. Koiciu, și pentru că acei cari nu cunosc sau au uitat modul cam s'a achitat d-sa de înalta însărcinare de primar al Constanței, publicăm în extenso, referatul ministrului de interne, pe baza căruia M. S. Regele l'a destituit. Iată acel referat:

Raportul D-lui Ministru de Interne către M. S. Regele

Sire,

Orașul Constanța, din cauza situațiunii sale excepționale ca pri-

mul port de mare al țării și cea mai importantă stațiune balneară, are nevoie de o administrațiune înțeleaptă, harnică și prevăzătoare, care să satisfacă toate cerințele actuale și se pregătească repede și sigura dezvoltare a acestui centru de mare viitor comercial pentru întreaga țară.

Din raportul cu No. 3786 ce 'mi a înaintat D-l Prefect respectiv, constat cu părere de rău că în orașul Constanța nu se poate zice că avem o administrațiune destoinică și conscientă de menirea ei.

Pentru a învedera, Sire nepriceperea și chiar reaua credință ce se observă mai în toate actele actualei administrațiunii comunale, 'mi voi permite a vă cita câte-va fapte.

În contra avisului Consiliului Comunal, a dispozițiunilor legii de Comptabilitate și în paguba vedită a comunei, Primarul adjudecă fără licitație închirierea Casinului Comunal asupra vechiului întreprinzător, al cărui contract fusese denunțat în anul trecut din cauza purtării sale încorecte față cu publicul.—Faptul acesta e cu atât mai grav, cu cât saū prezentat mai mulți concurenți, cari de și au oferit prețuri mult mai avantajoase de cât prețul cu care s'a convenit rearendarea, au fost însă îniăturați de către Primar.

Un alt fapt.

Nesocotind ordinele repetate ale Ministerului, actualul Primar a refuzat să dea satisfacerea dreptei cereri a D-lui Dumitru Lalu de a deschide un drum de trecere de la proprietatea sa în șoseaua Constanța-Mangalia, silind ast-fel pe D-l Lalu să cheme Comuna în judecată și să facă a fi condamnată la daune și cheltueli de judecată.

Cu ocaziunea construirii unui pavilion la Spitalul Comunei, Primarul, cu de la sine putere în contra regulilor igienice stabilite și a planului deja aprobat, schimbă distanța dintre pavilione și silește pe antreprenor se continue o lucrare nepotrivită cu planul general și condițiunile sanitare ale unor asemenea clădiri.

Resultatul a fost că Comuna o

să fie silită să refacă cu noui cheltueli acest pavilion, care ast-fel cum este clădit, amenința să devină o cauză permanentă de infecțiune a bolnavilor.

Ca exemplu de administrație părtinitoare, D-l Prefect citiază următorul caz: Autoritatea comunală dispune evacuarea și dărâmarea casei cu No. 15 din strada Elenă; se face la timp somațiunile legale, dar mai în urmă decisiunea de dărâmare nu se mai execută și se dă autorisațiune de a se repara radical acea casă, și aceasta numai pentru motivul că în urma somațiunii imobilul în cestiune trecuse în proprietatea altei persoane, rudă de aproape a Primarului.

Ancheta ce am ordonat asupra actualei Administrațiunii Comunale descoperă pe di ce trece noui abuzuri și acte arbitrare și sunt hotărât a sesiza chiar Justiția dacă se vor constata.

După cum vedeți, Sire, actele arbitrare, dovețile pipăite de nepricepere și rea credință, precum persistența culpabilă de a nu face nimic pentru înfrumusețarea și propășirea Orașului, sunt atâtea consideratiuni cari 'mi impun îndatorirea de a solicita de la Majestatea Voastră, în virtutea art. 62 din legea Comunelor Urbane, comb. cu art. 47 din legea Organică a Dobrogei, să bine voească a semna alăturatul proiect de Decret prin care D-l M. Koiciu se revocă din funcțiunea de Primar al orașului Constanța, și se numește în locul D-l Eustațiu C. Schina, Deputat și membru în consiliul zisei Comune, numit în aceasta calitate de Prefectură prin decisiunea No. 244 din 1897.

Sunt cu cel'ma profund respect

Sire

al M. V. prea plăcut și prea supus servitor
Ministru de Interne, M. Pherekyde.

Activitatea actualei administrații comunale

De oare-ce se contestă prin ultimul număr al ziarului *Farul* activitatea de altmintrelea destul de roditoare a consiliului comunal și a primarului comunei d. Christea Georgescu, reamintim și de astădată faptele în toată simplitatea și exactitatea lor.

La Octombrie 1901, era în casa comunală un deficit de 151,250,27 lei, provenit din imposibilitatea în care au fost bieteles consiliului comunal de ași achita datoriile strigătoare. Toate aceste datorii au fost plătite pînă la para, și totuși la 30 Septembrie anul 1902 s'a constatat în casa comunală un escedent bănesc de 74,678,32 lei.

Asemenea la 30 Septembrie 1903 escedentul bănesc al casei comunale a fost de 131,863,33 lei; așa că în mai puțin de doi ani s'au realizat peste 357,000 lei economii din bugetul ordinar; pe cînd sub celelalte administrațiuni era în continuu deficit, fără a mai socoti și numeroasele îmbunătățiri introduse în gospodăria comunală și a îngrijirii dată orașului, a cărui curățenie e lăudată de toți vizitatorii.

Apoi fapta de căpetenie a activității actualului consiliu este convertirea milionului, odinioară destinat numai pentru apă și care servește acum la facerea bulevardului, cazinului, canalizării, halei, abatorului și plantațiilor, toate lucrări de o netăgăduită urgență, cari pot fi criticate de niște oameni de o cultură occidentală și rafinată ca a d-lui Voiciu, dar cari au avut aprobarea consiliului de Miniștri, a Parlamentului Țerei, și a tuturor oamenilor cu dor de prosperarea acestui oraș. Cît pentru apă, în loc de a necesita împrumuturi și milioane, ea se procură cu mijloacele ordinare ale bugetului, lucru de care nici nu visați oameni ca d. Koiciu și compania.

Asemenea rezultate neîntrevăzute odinioară, dar astăzi realizate, constituiesc pentru consiliul comunal și pentru Georgescu titluri la recunoștința constanțenilor; cu ele se pot fâli oamenii curați la inimă și corecți în administrație, cari conduc astăzi, spre fericirea tuturor, comuna Constanța.

Așa dar învinuirea că comuna nu ar fi reprezentată cu demnitate este o glumă de prost gust și nu ar fi putut fi tipărită dacă hîrtia nu ar fi atît de răbdătoare.

O CONTRA RĂFUIALĂ

Colega dela *Farul*, fost redactor al *Dreptului* și *Drepturilor Dobrogei*, și în urmă la *Steaua Constanței*, d-l Ion N. Roman, vechiu ziarist la *Adevărul*, *Liberalul* și *Tribuna* din Sibiu, crede și se plînge că ași avea o ură pe Domnia-sa, și pornind de aci, îmi trage câteva aghioase ca un vrednic cântăreț de strana I-iu; între altele că ziarul *«Constanța»* ar fi cu *sgardă* și *organul tuturor Prefecților, foști, prezenți și viitori*, după ce el ar fi fost de *închiriat* pe tot timpul cât a redactat celelalte ziare dobrogene. Vom răspunde numai la menționatele delicatețe; celelalte, nu face pentru o discuție publică între vechi ziaristi.

Colega dela *«Farul»* tinde să facă o legendă, că ziarul *«Constanța»* ar fi fost vecinic guvernamental, de miluit. Să-l scoatem, ca pe un confrate mai bătrîn, din uluiala în care a fost confundat de prietini Domniei-sale de astăzi.

Ziarul *Constanța* a apărut la 19 Noembrie anul 1891, sub prefectura d-lui General Dunca, și tocmai din cauza acestui prefect, pe care l'a combătut cu energie, fiindcă scosese pe *funcționari* și pe *românii străini* din listele electorale, din care cauză a căzut după 4 luni de prefecturat.

L'a înlocuit d-l Colonel Chirițescu, care prin primarul D-sale M. Koiciu, mi-a cerut în două rînduri demisia din Consiliul Comunal, întâi după 6 luni de funcțiune, pentru că *Constanța* zisese împreună cu Hârșovenii câte-va vorbe de regret la plecarea Doctorului Drăgescu, medicul primar al județului și principalul redactor al *Constanței*, pe cînd a fost mutat, fără voia sa, la Olt, în toiu iernei; și al doilea fiindcă combatam insuficiența măsurilor profilactice contra holerii ce amenința despre Brăila și Cerna-Voda, pînă la Medgidia.

Era firesc lucru ca, în asemenea condiții, d. colonel Chirițescu să nu fie lăudat de mine în ziarul meu.

În urma d-lui colonel N. Chirițescu, după un interimat de 2 luni al reposatului Andrian, a venit ca

prefect d. Istrate, pe care nu-l puteam nici combate nici lăuda, ziarul fiind suspendat, și pentru că nu l'am cunoscut nici o singură dată, timp de un an și 2 luni cât a stat aci ca prefect.

A urmat apoi, la schimbarea regimului din toamna anului 1895, reposatul Iancovici, pe timp de trei luni, pe care asemenea nu l'am cunoscut, dar pe care l'am combătut cu *succes*, în chestia împrumutului de 2 milioane, proiectat de dînsul și votat de consiliul d-lui Koiciu, afară de mine; împrumut neaprobat de Minister, tocmai pe motivele pe larg expuse de mine în ședința de la 18 Decembre 1895.

După un nou interimat de 2 luni a fost apoi numit prefect d. Quintescu, care a stat un an și trei luni. Toată lumea și aduce aminte de campania ziarului în chestia armanelor, în capul a 3000 de plîngerii contra prefectului, care i-a adus reprobare formală din București, și care plîngerii, împreună cu meetingul și protestul de mai tîrziu de la Medjidia, bine urzit de oameni interesați, i-a adus căderea și înlocuirea sa, la 1 Iulie, prin d. Luca Ionescu, anchetatorul său.

Dacă am regretat plecarea d-lui Quintescu din județ, după unele greșeli capitale ce comisese, dar care au fost reparate, este că cunoșteam în d. Quintescu un român bun și cinstit, între altele, nepermițînd invasiunea și stabilirea Armenilor și altor locuitori pe timpul masacrelor din Constantinopole.

A urmat apoi d. Luca Ionescu, pe care l'am lăsat să administreze, după reputația ce avea, dar pe care a trebuit să-l combatem cu toată energia cînd i-am văzut umbletele: după comori, pe dealuri și văi,—iapte despre care vorbea și *«Constituționalul»* din București; ceea-ce a avut ca efect un apel al procurorului local contra ordonanței de ne-urmărire, în două procese de presă ce mi se intentase în timpul prefecturii d-sale, de către un furnisor și altul funcționar.

A urmat apoi la Aprilie 1899 d-l G. Cănașău, căruia, cînd m'a chemat a doua oară în cabinetul d-sale în chestia de alegere comu-

nală, i-am trimis vorba prin intimul d-sale d-l Avocat Malcoof Petrescu, că tot atâta e distanța de la mine până la d-sa, cât e și de la d-sa până la mine.—Restul raporturilor mele cu regimul d-lui Cananău, până ce a plecat și d-sa și Primarul ce adusese, e proaspăt în memoria chiar a confratelui, de oare-ce făcuse și ziarului meu onoarea unei mici poezii; așa dar nu mai este trebuință să-l reamintim.

Pe d-nul State, care a stat trei luni aci, în urma d-lui Cananău, nu știu să-l fi văzut pe unde-va și nu-mi amintesc de cât de o carte de vizită ce mi-a făcut onoarea să-mi trimită la plecare.

A urmat apoi la 19 Februarie 1901 iarăși d-l Quintescu, până la Aprilie anul trecut, despre care am zis că-l stimam pentru cinstea sa și pe care mulți din cei de la *Farul* de aci l-au primit cu surle la gară.

D-lui Quintescu, sub patronagiul căruia se proiectase la Hârșova o mare serbare—dovadă că nu-l stimam numai orașenii Constanței, — a urmat d-l Vârnav, de astăzi, pe care l-am recomandat Dobrogenilor cât am putut mai bine, înainte de a-i călea piciorul în Constanța ca prefect, fiind-că din fericită întâmplare cunoșteam de mai mulți ani pe omul care se interesa de Constanța și Dobrogea de multă vreme, și ale cărei fapte mărețe continuăm a le lăuda, să fie, dacă am avea glas destul de puternic, auzite de țara întreagă, atât de săracă în adevărați oameni de administrație.

Acesta e istoricul, pe scurt, al ținutei noastre față de Prefecții Constanței; așa au fost raporturile noastre cu Ad-ția județului; ele nu sufer nici o desmințire: de la nici un fost prefect, subprefect sau primar din județ, n-am avut un singur abonament; de la nici o administrație sau primărie din județ nici un singur anunț plătit.

Că am fost oficier al stărei Civile sub unii din ei, da; dar am fost și singurul din Constanța care m'am lepădat de această slujbă, resturnând în mai multe rînduri situațiunei a căror răspundere nu vream să le împărtășesc. Și apoi nici una din slujbele ce am ocupat nu le-am spart, de bine de rău de cît înaintea superiorilor mei firești... Cui dar, stimabilul confrate, vorbește de spînări încovoiate?

N'ai nici un element pentru a stabili legenda ce voești, împrejurul ziarului meu. Fii dar de bună credință și slujește adevărului, căruia te-ai obligat a servi înaintea celor 45 iscăliți în manifest; mergi drept înainte, spre acordarea drepturilor politice, și nu umbla cu șolde de ale altui Adevăr, printre locuitorii Dobrogei.

P. Grigorescu.

Informațiuni

Pentru redacțiunea *Epocii*. Aveți un corespondent local, în persoana tînărului Const. N. Sari, ziarist de viitor. Vă rugăm să-i veniți în ajutor, recomandându-l ceva mai multă reținere, în chestii de naționalism, când nu scrie despre înseși naționalitatea sa, și mai multă modestie în discuții de interes general local. E prea tînăr spre a-și permite aprecieri asupra administrației politice a provinciei, și prea fără bagaj ca să poată boi oamenii și lucrurile în felul cum a făcut-o prin *Epoca* de la 30 luna trecută.

Pare-că *Direcțiunea politică* al căreia organ oficial este *Epoca* nu admite *hoiana* pentru locuitorii Dobrogei; facă dar bine stimabilul confrate și reție pe seama celor mulți imberbi din redacțiile ziarelor bucureștene cualificativele de: *insipid, incolor, inodor, cameleon* etc. pe care ni le asviră tuturor celor de aci. — Dacă ne țineți sub opresiune, și nu ne lăsați să ajungem până la voi—dinpotrivă,—cel puțin nu ne batjocoriți;—lăsați-ne să scriem cum și cât putem.

D-lui *Pariano*. Ați afirmat prin gazeta *Farul*, că am fost *gonit* din Societatea Agrară. Eu știu numai atât, că m'ați ales în comitet și ca secretar; încolo numai știu nimic, neluând parte *absolut la nici o lucrare*, tot timpul de când exista acea societate.

Când, cum, și pentru ce m'ați *gonit* (?) din societate, sunteți dator a arăta motivele, și vă somez să le arătați.

Nu o veți face, în numărul de Dumineca viitoare, vă voi trata cum se cuvine omului ce face în public insinuațiuni calomnioase, pe care nu le poate dovedi.

P. Grigorescu.

Cu privire la cele două procese, în care comuna a fost condamnată odată în lipsă, la câte 10,000 lei despăgubiri, așteptați de la *Farul*

ca primul proces cu G. Rusu, isvo-rește din faptele Koiciului d-nialor, care a vîndut același loc la doi cumpărători, liberându-le acte de proprietate la amândoi; iar pentru cel cu R. Ionescu, îl îndreptăm să citească «*Steaua Constanței*» să vadă că tot de la unii din d-nialor se trage și acest proces, și ce rol a jucat în afacere unul din comitetul de redacție a *Farului*, ajutor de primar pe atunci. N'au această foie, le putem reproduce noi articolele respective.

În chestia grevelor esportatorilor, judicioșii confrate amestecă și pe șeful gării atribuindu-i niște vorbe ce nu pot fi de cât ale unui om ce caută răsburare.

Procedarea nu e corectă; ea mirose de departe a scornitură,—cum de i s'a făcut loc în ziar? Nu putea șeful gării înfrunța pe comercianți, *de ce aduc atâtea vapoare în port!*

E copilăresc lucru a se crede așa ceva.

Această credință n'a putut să-și facă loc de cât între oamenii cu crieri reduși, ea și ai copiilor.

Citim în *Conservatorul* de la 30 Octombrie, următoarele:

«*Primum* la redacție al doilea număr din *Farul*, organul intereselor Dobrogei, care apare în Constanța.

Din comitetul de redacție al noului confrate, care se presintă în excelente condițiuni, fac parte d-nii C. Pariano, general d-tor. Șerban Georgescu, colonel Chirițescu, Ion Bănescu, Luca Oancea, I. N. Roman, A. Eremia și alții.

Așa dar cunoștem și noi o parte din *comitetul de redacție*.—Unde sunt Koiciu și Mal-Kociu?

Tot *Conservatorul* de la 31 reproduce, după *Farul*, Manifestul celor 45, cu toate numele și titlurile lor.

Complimentele noastre d-lui Bănescu, care 'și-a ajuns ținta!

Ziarul *Galații* de la 29 Octombrie nu e mulțumit cu comitetul celor 45; d-l Leonida Sterie, combatându-i alcătuirea.

Ziceam în numărul trecut că *Manifestul* din *Farul* nu putea fi iscălit de toți cei trecuți întrînsul. Avem deja probele falșului.

În consiliul județian de ieri, cei 4 consilieri prezenți iscăliți în Manifest, au declarat că n'au iscălit un asemenea act.

Vom reveni.

Girant-responsabil, St. Diaconescu.